

Motion till riksdagen 2021/22:4289

av **Matheus Enholm m.fl. (SD)**

med anledning av prop. 2021/22:52 Förstärkt skydd för väljare vid röstmottagning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvärdering och reformering av valsedelssystemet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ordförande för röstmottagning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ordning vid röstmottagningsstället och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om propaganda invid vallokaler och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstadga röstmottagandets offentlighet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om röstmottagares närvaro vid användning av väljarbiträden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tystnadsplikt för väljarbiträden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Fria och allmänna val utgör grunden för det svenska folkstyret. Regeringen föreslår i proposition 2021/22:52 flera förändringar på valsystemets område, i hög grad baserade på det delbetänkande som tagits fram av 2020 års valutredning. Utvecklingen under de senaste allmänna valen påvisar att ett visst reformbehov föreligger i vissa valfrågor kopplade till den allmänna rösträttens utövande.

Valsedelssystemet bör utvärderas och i förlängningen reformeras

Regeringen anför i punkt 4.1.4 att endast tillämpningen av reformen med avskärmningar av valsedelsställ bör utvärderas efter 2022. I likhet med kommittén anser Sverigedemokraterna att även valsedelssystemet som helhet kan utvärderas. I förlängningen bör ett system med gemensamma valsedlar införas, i enlighet med vårt förslag i Några valfrågor (mot. 2021/22:3287). Valmyndigheten konstaterade även i sin erfarenhetsrapport från valet 2018 att ”valsedelssystemet [bör] ses över i sin helhet, med sikte på ett förenklat, förbättrat och mindre sårbart system samt att användningen av neutrala valsedlar och ett system med tryck av en valsedel per val och person särskilt övervägs”. Riksrevisionen har ställt sig bakom en liknande problembeskrivning (RiR 2019:35).

Ordförande för röstmottagning bör införas

I dagsläget saknas en tydlig organisatorisk ordning bland de närvarande röstmottagarna vid röstmottagning i röstningslokaler. I likhet med kommittén menar vi därför att en av de närvarande röstmottagarna ska vara ordförande för röstmottagningen. Ett sådant lagstadgat krav hade underlättat arbetet, tydliggjort ansvarsfördelningen och bidragit till att säkra en hög och likvärdig kvalitet i röstförandet.

Ordning vid röstmottagningsstället

Stökigt och opassande beteende från ett fåtal kan inte tillåtas färga av sig på den demokratiska processen för skötsamma medborgare. Därför förespråkar vi i stället för regeringens föreslagna ordalydelse (”får uppmanas att tillfälligt lämna”) att formuleringen som lagts fram i kommitténs delbetänkande ska gälla: att den som inte följer röstmottagarens anvisningar tillfälligt *får avvisas* från lokalen eller utrymmet, om det har väsentlig betydelse för genomförandet av röstmottagningen.

Propaganda invid vallokaler

Det är svårt att se hur en definition av propaganda endast kan inskränka sig till att gälla inuti själva vallokalen. På väg in i lokalen tvingas en väljare regelmässigt passera partifunktionärer. Möjligheten att på olika sätt samordna för att genom socialt tryck påverka väljarens beteende är stor, liksom – särskilt i valkretsar där ett eller ett fåtal partier totalt dominerar – en beklaglig realitet.

Propagandaförbudet bör, så som utredningen föreslår, klassas som propaganda oavsett om det äger rum inuti eller i området närmast utanför val- eller röstningslokalen. Den som befinner sig i detta närliggande område bör även rätta sig efter röstmottagares anvisningar som rör genomförande av röstmottagning.

Lagstadga den offentliga röstmottagningen

Transparens är en byggsten för hela den demokratiska processen. Kommittén föreslår att i förtydligande syfte införa en bestämmelse i vallagen som uttryckligen anger att all röstmottagning är offentlig, om inte något annat föreskrivs däri eller i annan lag. En sådan bestämmelse bör införas.

Om röstmottagares närvaro vid användning av väljarbiträden

I det föregående valet framkom klanröstning ("gruppröstning") som en realitet i vissa valkretsar. Det finns en risk att användandet av biträden vid funktionsnedsättning missbrukas. För att stävja detta är det en rimlig avvägning att kräva en röstmottagares närvaro när någon annan person hjälper en väljare som på grund av funktionsnedsättning eller liknande inte själv kan göra i ordning sina röster för att rösta.

På motsvarande sätt bör det vara obligatoriskt för en väljare som på grund av funktionsnedsättning eller liknande inte kan ta sina valsedlar på den avskärmade plats där de finns utlagda att anlita en röstmottagare för detta, om väljaren tar hjälp av en annan person.

Om tystnadsplikt för väljarbiträden

En straffsanktionerad tystnadsplikt bör även införas för anhöriga eller andra enskilda som hjälper väljare att rösta, och röstmottagare bör åläggas att informera biträden om denna.

Riksdagen bör i enlighet med 2020 års valutrednings delbetänkande tillkännage allt ovanstående om väljarbiträden för regeringen.

Matheus Enholm (SD)

Fredrik Lindahl (SD)

Lars Andersson (SD)

Mikael Strandman (SD)